

Stockholm 15 december 2022

m.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Näringslivets klimatomställning M2022/01829

Sammanfattning

Jernkontoret anser att den kommande klimathandlingsplanen måste fokusera på de viktigaste frågorna för att skapa förutsättningar för klimatomställningen. Dessa är försörjning av energi, råvaror och kompetens samt effektiva tillståndsprocesser. Med en tydlig prioritering så att den nationella klimatpolitiken, i bred bemärkelse, kan leda till en effektiv omställning och stötta industrins och näringslivets ambitioner. Vi vill gärna ha en nära dialog med regeringen kring innehållet i klimathandlingsplanen.

Stålintustrins utgångspunkter

Jernkontoret företräder stålintustrin i Sverige som har höga ambitioner att ligga i framkant när det gäller omställningen för minskade klimatrelaterade utsläpp. Det pågår utveckling och planering för åtgärder som tex elektrifiering, direkt och indirekt via vätgasanvändning, och användning av biobaserade råvaror. En del av dessa åtgärder kommer att vara möjliga att genomföra fram till 2030 men en hel del kommer att ske efter 2030. Förutsättningar för genomförande är ökad tillgång till fossilfri el och bioråvaror, effektiva tillståndsprocesser och bibehållen konkurrenskraft på den globala marknaden.

Övergripande kommentarer

Det är positivt att Tillväxtanalys konstaterar att den nationella politiken bör fokusera på åtgärder som underlättar omställningen och som stödjer näringslivets internationella konkurrenskraft snarare än att driva på omställningen genom ökade kostnader. Tillväxtanalys motiverar perspektivbytet med att EUs klimatpolitik blir allt skarpare. Vår syn är att detta ändrade perspektiv också borde genomsyra EU-politiken för att tillvarata industrins ambitioner.

Rapportens sammanfattning avslutas med följande tänkvärda text som bör ligga som grund för kommande klimathandlingsplan:

Innovation påskyndar omställningen och skapar potential för nya affärsmöjligheter. Nya lösningar kräver dock tid att växa från experiment till fullskaliga implementeringar. Därför är det viktigt med en politisk långsiktighet som fokuserar på klimatmålet 2045.

Med dessa utgångspunkter bör den kommande klimathandlingsplanen tydligt prioritera de absolut viktigaste åtgärderna för att underlätta omställningen. Ur industrins perspektiv är detta:

- säkrad försörjningen av fossilfri el samt biobaserat kol och biobränslen
- effektivare tillståndsprocesser
- långsiktig kompetensförsörjning.

Tillväxtanalys rapport uppmärksammar dessa områden men hänvisar främst till pågående initiativ. Det finns en risk att dessa prioriterade frågor hamnar i skymundan av den långa listan på detaljerade förslag inom andra områden.

Vi saknar också en aktiv dialog med näringslivet i samband med myndigheternas arbete med underlaget till klimathandlingsplanen. En rapport om näringslivets klimatomställning borde på ett bättre sätt utgå från näringslivets egen syn på behov och utmaningar.

Kommentarer till rapportens förslag

En generell kommentar är att rubrikerna på förslagen i flera fall är väldigt breda medan det faktiska förslaget kan gälla ett material, en produktgrupp eller en sektor. Det skapar onödig otydlighet. Med tanke på rapportens begränsade urval av förslag kan detta inte ses som ett sammanhållet underlag för näringslivet klimatomställning.

EUs klimatpolitik och utsläppshandel

EU har klimatmål till 2050 och till 2030. De pågående förhandlingarna om ETS syftar till att anpassa systemet till 2030-målet. Självklart måste därefter ETS anpassas till det långsiktiga 2050-målet som, liksom det svenska målet, är ett netto-noll-mål. Det är helt orimligt att det, som antyds i rapporten, vid någon tidpunkt före 2050 skulle bli förbjudet att släppa ut koldioxid från industrin. Det långsiktiga målet måste gälla lika för hela samhället.

I förslag 26 förslås att Sverige ska verka för att EU tar fram mål för ETS fram till 2050. Vi anser att det är relevant att starta en diskussion om ETS långsiktiga utveckling. Dock kan det vara olämpligt att, i ett tidigt skede, låsa fast en färdig väg där utsläppsnivåer ska uppnås vid vissa tidpunkter. Utsläppsminskningarna i industrin kommer att ske stegvis och är beroende av tillgång till fossilfri energi och andra omvärldsfaktorer. Därför behövs en viss flexibilitet i EU:s klimatpolitik.

När det gäller pågående förhandlingar om ETS och CBAM så kommer dessa troligen vara klara innan klimathandlingsplanen tas fram och de förslag som berör dessa förhandlingar är därmed obsoleta. Vi vill dock påpeka att med skärpta riktmärken och minskande tak i utsläppshandeln ökar betydelsen av ett effektivt skydd mot koldioxidläckage gentemot omvärlden. CBAM utgör inget sådant skydd för den export som går utanför EU och där svensk stålindustri har en stor marknad.

För att vid framtida förhandlingar och diskussioner om ETS utveckling kunna bidra med ett balanserat och avvägt underlag för en svensk position så föreslår vi att det skapas en strukturerad och kontinuerlig samverkan mellan myndigheter och branschorganisationer för berörda branscher.

Carbon Contracts for Difference (CCfD) (förslag 27, 38)

Vi ser CCfD som ett relevant styrmedel för att skapa större säkerhet vid introduktion av ny teknik. Det viktigt att Sverige är aktiva i arbetet när detta verktyg vidareutvecklas inom EU för att säkerställa att utformningen gagnar även svenska företag. Ett nationellt system baserat på intäkter från auktionering av utsläppsrätter är troligen inte särskilt effektivt eftersom Sverige har väldigt små sådana intäkter.

Nationella klimatmål (förslag 31)

Det är relevant att Sveriges klimatmål och klimatpolitik ligger i linje med EU:s med tanke på att styrningen från EU-regelverk ökar. Vi anser dock att det finns ett värde i att Sverige har

ett långsiktigt mål som täcker hela samhället för att kunna optimera den svenska politiken för minskade utsläpp på bästa sätt. I det sammanhanget kan det vara problematiskt att vissa sektorer har separata mål på kortare sikt såsom det svenska transportmålet. Det riskerar att driva fram styrmedel som försämrar möjligheterna för andra sektorer som t ex tillgången på biobaserade bränslen.

Skatter (rekommendation 32)

Vi stödjer inte rekommendationen att Sverige ska verka för höjd minimiskatt i energiskattedirektivet och begränsningar i undantagsmöjligheter. Rekommendationen verkar bygga på ett mycket begränsat underlag som inte beaktar konkurrenskraft och jämförbara spelregler på en global marknad.

Elektrifiering

Ett kraftigt utbyggt leveranssäkert elsystem med fossilfri el till konkurrenskraftiga kostnader är en av grundförutsättningarna för att industrin och transportsektorn ska klara omställningen och uppnå klimatneutralitet. Det slår även underlaget från Tillväxtanalys fast, men som sagt hänvisar rapporten till stor del till andra initiativ och utredningar i stället för att på egen hand lyfta fram de mest avgörande och prioriterade åtgärder som krävs. Utöver de förslag som läggs, samt de hänvisningar som görs till pågående utredningar, finns flera aspekter på elektrifieringen som en nationell klimathandlingsplan skulle behöva förhålla sig till. Dit hör exempelvis frågor som rör en framtida elmarknad som stimulerar investeringar för ett långsiktigt hållbart elsystem, prioriteringsfrågor för tilldelning av effekt och nätanslutningar, samt en översyn av roller och ansvar bland berörda myndigheter i syfte att öka samverkan och minska tidsåtgången.

Ersättningssystem vid etablering av ny kraft (åtgärd 1)

Förslaget är relevant utifrån att vi behöver öka utbyggnadstakten av elproduktion. Ersättningssystem hanteras redan i en befintlig utredning, dock med begränsningen att ersättningen inte ska finansieras via skattemedel. Det finns en rimlighet i logiken att varje kraftslag står för sina kostnader. En fråga är dock om, och hur, ersättningssystemet påverkar möjligheten att styra var i landet produktion etableras. Det krävs också att regelverk för ersättning leder till en process som är transparent och rättssäker.

Frågan är viktig och även andra incitament och andra acceptansökande åtgärder än de rent finansiella kan vara intressant att utreda för att invånarna ska känna att de vill delta i omställningen.

Spillvärme och kraftvärmeanläggningar (förslag 2, 4)

Dessa två förslag hänger ihop och behöver hanteras parallellt. Generellt är vi positiva till ökad systemsyn och tillvaratagande av restvärme. Underlaget refererar främst till ny industri men frågan är lika aktuell för befintlig industri.

Det är viktigt att det här inte bara kommer att handla om krav och styrning rörande producenter av restvärme avseende lokalisering och nyttiggörande. Restvärmehantering är en aspekt av många i samband med nyetablering där helheten måste vara styrande. Det måste också – kanske i första hand – handla om att underlätta och ge incitament för användare att i ökad omfattning nyttja restvärmen.

Kommuner och regioner borde i ökad utsträckning ha ett ansvar för att ta hand om industrins restenergier, och planera utifrån det. Kanske betyder det att affärsmodeller för värmebolagen behöver ses över, men det kan också vara rimligt om vi i samhället vill värdera energi på ett annat sätt än vad vi har gjort tidigare.

För ett bättre nyttjande av tillgänglig kapacitet för kraftproduktion i kraftvärmeanläggningar, för lokal elnätsnytta, bör även eventuella hinder på elmarknaden identifieras.

Cirkulär ekonomi, produktlagstiftning (17, 18, 19, 30, 34)

I förslag 17 föreslås en utredning om hur EUs regelverk under strategin för cirkulär ekonomi kan utformas och tillämpas för att stödja näringslivets klimatomställning. Vi anser att det är bra om myndigheterna är aktiva i utvecklingen av dessa regelverk. Det är dock nödvändigt att myndigheterna har ett nära samarbete med branscherna för att alla relevanta aspekter på regelverken ska bli tydliga. Eftersom detta handlar om produktlagstiftning och marknadsnära regelverk så finns en stor risk för snedvridning av marknadsförutsättningar som kan innebära negativa konsekvenser både för företagens konkurrenskraft och faktisk klimatpåverkan.

När det gäller materialåtervinning och kvotplikt är det väldigt viktigt att poängtera att behov och åtgärder är olika för olika material. I rapporten avser förslagen plast men det återspeglas inte i förslagsrubrikerna.

När det gäller informationsöverföring och spårbarhet av materialinnehåll i värdekedjan är det generellt viktigt att kraven begränsas till det som är viktig information för att begränsa den administrativa bördan.

Kompetensförsörjning (förslag 43)

Vi är positiva till förslaget att ta fram en strategi för att säkerställa att Sverige har rätt kompetenser för framtiden. Det är viktigt att satsningar görs med fokus på utbildning vidareutbildning och forskning inom relevanta områden. Inriktning på en sådan strategi måste tas fram i nära samarbete med näringslivet.

Jernkontoret

Annika Roos
Verkställande direktör

Helén Axelsson
Energi- och miljödirektör